

PRZEMOC WOBEC DZIECI

Każdy przedszkolak dobrze o tym wie, że w Polsce klapsów nie daje się.

Zakaz stosowania kar cielesnych w Polsce obowiązuje od 1 sierpnia 2010 r. (art. 96(1) Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Krzywdzenie dzieci to każde działanie lub bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprymuje równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój. (D. G. Gill, WHO).

FORMY PRZEMOCY WOBEC DZIECI

Przemoc fizyczna

- To przemoc, w wyniku której dziecko doznaje fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone.
- Może być czynnością powtarzającą się lub jednorazową.
- Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania (np. niereagowanie na kary fizyczne wymierzane przez inną osobę) ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko.
- To bicie ręką, pasem i innymi przedmiotami, bicie po twarzy, głowie i ciele dziecka, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, kopanie dziecka, potrząsanie nim lub rzucanie, drapanie, szczypanie, gryzienie, ciągnięcie za włosy/uszy, zmuszanie do przebywania w niewygodnej pozycji, przypalanie, poparzenie lub zmuszanie do zjedzenia/połknięcia czegoś.
- To często intencjonalne działanie ze strony dorosłego, jako środek dyscyplinujący, wierząc, że kara fizyczna przyniesie korzyści w osiągnięciu celów wychowawczych np. „dla jego dobra”, „żeby się lepiej uczyło”, „żeby się słuchało”, „żeby posprzątało”.

Przemoc emocjonalna (psychiczna)

- To przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania (np. niereagowanie na trudną sytuację dziecka wśród rówieśników, nieodpowiadanie na potrzeby dziecka, np. pragnienie rozmowy czy przytulenia).
- Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, ignorowanie potrzeb emocjonalnych dziecka, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianie, oczernianie, odrzucanie, upokarzanie, straszenie, przypisywanie negatywnych cech dziecku, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem/opiekunem a dzieckiem (wikłanie dziecka w problemy dorosłych, angażowanie dziecka w nieodpowiednie dla niego rozwojowo dorosłe role, w których zastępuje ono lub przejmuje rolę rodzica lub opiekuna), stawianie wymagań nieadekwatnych do możliwości dziecka, emocjonalne uzależnianie, ograniczanie kontaktów społecznych i swobodnego rozwoju, nadopiekuńczość.

- Przemocą jest również nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja, a także sytuacja, gdy dziecko jest świadkiem przemocy.
- Szczególnie trwałe ślady pozostawia po sobie przemoc ze strony osób ważnych dla rozwoju dziecka, zwłaszcza rodziców. O ile dzieci dość szybko zdają sobie sprawę z odrębności fizycznej od rodziców, o tyle emocjonalnie są z nimi tożsame przez wiele lat. Krzywda płynąca z ich strony ma więc wielki wpływ na utrudnione formowanie się jego relacji z innymi ludźmi, obrazu siebie i wreszcie osobowości.

Przemoc seksualna (wykorzystanie seksualne dziecka)

- To angażowanie dzieci lub młodzieży w aktywność seksualną, którą nie w pełni rozumieją i na którą nie są w stanie wyrazić świadomej zgody bądź na którą nie są przygotowane rozwojowo i nie mogą wyrazić zgody lub która narusza prawa bądź normy społeczne.
- Każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem poniżej 15. r.ż. jest przestępstwem!
- W przypadku dzieci, które ukończyły 15 lat, za przemoc seksualną uważa się wszelkie czynności seksualne ze strony osoby dorosłej lub innego dziecka, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają wobec dziecka w relacji opieki, zależności lub władzy.
- Formy, jakie może przyjmować krzywdzenie seksualne dzieci:
 - Kontakt fizyczny (całowanie o charakterze seksualnym, dotykanie miejsc intymnych dziecka lub zachęcanie do dotykania sprawcy zarówno częściami ciała jak i przedmiotami, różne formy stosunku seksualnego).
 - Bez kontaktu fizycznego – ekshibicjonizm, wszelkie formy werbalnego molestowania (prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka) i skłanianie do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming (uwodzenie w internecie w celu nawiązania kontaktu).
 - Komercyjne kontakty seksualne z dzieckiem (wyzyskiwanie seksualne dziecka), gdy w zamian za udział w czynnościach seksualnych dziecko otrzymuje korzyść lub obietnicę korzyści.

Zaniedbywanie

- To niezaspokajanie elementarnych potrzeb dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw przez rodziców, opiekunów lub inne osoby zobowiązane do opieki, wychowania i ochrony dziecka.
- Obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i utrwalony sposób funkcjonowania, w którym rodzic/opiekun nie zapewnia odpowiednich warunków rozwoju fizycznego, poznawczego, społecznego, emocjonalnego i psychoseksualnego oraz dobrostanu dziecka.
- Może to dotyczyć takich sytuacji, jak: brak bezpiecznego schronienia, opieki, odżywiania, podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, szczepień, dostępu do edukacji; nieposyłanie do szkoły, niezapewnianie książek i pomocy szkolnych, ograniczanie kontaktów społecznych, porzucanie lub pozostawianie bez opieki dziecka poniżej 7 roku życia, brak dbałości o bezpieczeństwo fizyczne, brak troski o bezpieczeństwo emocjonalne.

Przemoc rówieśnicza

- Nazywana jest także agresją rówieśniczą lub *bullyingiem*. Obejmuje przede wszystkim agresję w szkole, choć jej sprawcami mogą być także rówieśnicy spoza szkoły, sąsiedzi czy rodzeństwo.
- *Bullying* ma miejsce wtedy, gdy celem działania jest wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie), relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko danej osobie), fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie), materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów) oraz elektroniczną (złośliwy SMS lub e-mail, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę), a także przemoc podczas randki ze strony chłopaka/dziewczyny, wykorzystanie seksualne – dotykanie intymnych części ciała lub zmuszanie do czynności związanych z seksem przez rówieśnika, przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią (school-related gender-based violence, SRGBV).

Jak rozpoznać przemoc?

Zachowania dziecka, które mogą być sygnałem, że dziecko jest krzywdzone:

- Wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka – wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, problemy w regulacji emocji, które trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami.
- Dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe.
- Wyraźnie odmienne zachowanie dziecka w obecności rodzica/opiekuna oraz w towarzystwie pozostałych osób.
- Dziecko boi się rodzica/opiekuna.
- Długotrwały, silny, niemożliwy do ukojenia płacz.
- Opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym.
- Strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój.
- Problemy ze snem, koszmary senne, lęk przed zasypianiem.
- Niektóre dzieci, szczególnie młodsze, cierpią na niewy tłumaczalne z medycznego punktu widzenia dolegliwości natury psychosomatycznej, takie jak bóle brzucha, głowy i pleców czy moczenia.
- Moczenie, moczenie nocne, zanieczyszczanie kałem.
- Zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty.
- Powtarzające się lub przymusowe zachowania seksualne.
- Dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa).
- Przejawy zachowań seksualnych u dzieci przed okresem dojrzewania, np. zachowania odtwórcze, dotykanie lub prośenie o dotykanie okolic narządów płciowych.
- Niechęć do przebierania się w towarzystwie innych.
- Samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Objawy fizyczne na ciele dziecka:

pręgi na plecach, nogach i rękach; złamania; wybita palców; pęknięcia skóry; strupy w miejscach przyczepu małżowin usznych do czaszki; krwawe wylewy do obu gałek ocznych; ślady po przypalaniu papierosem, przypominające pozostałości po ospie; zasinienia na ciele dziecka, szczególnie takie, kiedy jeden ślad pokrywa się z drugim; liczne, na różnym etapie gojenia, znaki odbitej dłoni na ciele dziecka; krwawe sine ślady na podeszwach stóp.

Objawy fizyczne wykorzystania seksualnego:

Ciąża, która powstała u osoby poniżej 15. r.ż.; choroby przenoszone drogą płciową; obecność nasienia w otworach ciała dziecka; urazy genitaliów i odbytu dziecka; infekcje i stany zapalne okolic intymnych, zwłaszcza nawracające

Symptomy wynikające z zaniedbania:

- Dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie, nie jest prawidłowo pielęgnowane (np. pozostawiane przez długi czas w zabrudzonych pieluchach).
- Dziecko nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej (np. nie jest szczepione, nie ma okularów, nie otrzymuje zaleconych leków).
- Dziecko jest ubrane nieadekwatnie do pogody.
- Dziecko opuszcza się w nauce, jest często nieobecne w szkole czy przedszkolu.
- Dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom.
- Dziecko przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do swojego etapu rozwojowego, co zagraża jego bezpieczeństwu.
- Dziecko, którego stopień rozwoju na to nie pozwala, w szczególności dziecko poniżej 7 roku życia, pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej.

Stosowanie przemocy wobec dzieci, szczególnie przez bliskie im osoby, może prowadzić do konsekwencji bezpośrednich, takich jak obrażenia fizyczne czy nawet śmierć, ale też do poważnych zaburzeń rozwoju psychicznego i społecznego dzieci. Badania wykazały, że ekspozycja na krzywdzenie w dzieciństwie jest powiązana ze zwiększonym ryzykiem bycia ofiarą lub sprawcą przemocy, depresji, lęków, prób samobójczych oraz podejmowaniem ryzykownych zachowań w późniejszym życiu, np. uzależnień czy ryzykownych zachowań seksualnych (UNICEF, 2014; WHO, 2006).

Jeśli potrzebujesz wsparcia dla siebie lub dziecka, tu znajdziesz pomoc:

Policja

997

112

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

Zgierz, ul. Długa 89/91 (wejście od ulicy Cezaka)

tel. 42 718 31 79

Ośrodek Wczesnej Interwencji:

Zgierz, ul. Mielczarskiego 26

tel. 042 717 47 11

Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie "Szansa"

Zgierz

ul. Rembowskiego 3, tel. 042 716 08 78

ul. Leśmiana 1, tel. 042 717 26 42

Ośrodek Wspierania Rodziny - poradnia rodzinna.

Zgierz, ul. Barlickiego 2

tel. 042 717 52 60

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej im. bł. o. Rafała Chylińskiego

Zgierz, ul. Długa 56

tel.: 42 716 42 13, 693 003 064

Komenda Powiatowa Policji w Zgierzu

Zgierz, ul. Długa 58/60

Stanowisko Dowodzenia – Dyżurka

tel. 47 842-52-00

tel. 47 842-52-01

Telefony Zaufania

- tel. 116 111 - **Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (bezpłatny)** - prowadzony przez Fundację Dzieci Niczyje
- 116 123 – **Telefon dla Dorosłych Osób w Kryzysie Emocjonalnym** (codziennie od 14.00 do 22.00)

- 800 12 12 12 (bezpłatny) - **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka**
- 800 120 002 - **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”**, pomoc psychologiczna i prawna (tel. 22 666 28 50)
- 800 312 271 - **Policyjny Telefon Zaufania**
- 42 633 12 64 – **„Dziecko w potrzebie”**
- 42 654 38 60 - **do spraw rodzinnych**
- 22 666 00 60 – **„Dzieciństwo bez przemocy”**- można uzyskać informacje o lokalnych organizacjach, które pomagają dzieciom dotkniętym przemocą domową
- 800 100 100 - **(bezpłatny) helpline.org.pl**
- 22 831 24 29 - **Komitet Ochrony Praw Dziecka**
- 800 156 032 – **Policyjny Telefon Zaufania**

Opracowała

Agnieszka Głowacka

Źródła:

Uważna placówka, uważna organizacja, praktyczny przewodnik dla pracowników podmiotów zobowiązanych do wprowadzenia standardów ochrony dzieci, Urszula Kubicka-Kraszyńska, dr Anna Krawczak, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (<https://standardy.fdds.pl/baza-wiedzy>)

Przemoc wobec dzieci, Joanna Włodarczyk, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (<https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-d4fdf675-2976-4432-bdda-63817bb8e88d>)

<https://www.niebieskalinia.info/index.php/ofiary-przemocy/dziecko/rozpoznanie/41-definicja-i-formy-przemocy>

<https://www.niebieskalinia.info/index.php/ofiary-przemocy/dziecko/charakterystyka/79-mechanizmy-przystosowawcze>

<https://www.miasto.zgierz.pl/pl/page/telefony-zaufania>

Grafika źródła:

<https://www.facebook.com/StopKlapsom/>